

Temat: Dlaczego warto być odpowiedzialnym?

Podstawa programowa:

2. Życie społeczne. Uczeń:

- 2) wyjaśnia na przykładach znaczenie podstawowych norm współżycia między ludźmi, w tym wzajemności, odpowiedzialności i zaufania.

Kompetencje kluczowe:

- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- porozumiewanie się w języku ojczystym.

Czas trwania: 2 godziny lekcyjne.

Skrócony opis lekcji

Uczniowie zastanawiają się nad pojęciem odpowiedzialności. Rozważają różne przykłady zachowań i oceniają, czy świadczą one o odpowiedzialności, czy nie. Zastanawiają się, kiedy można od kogoś wymagać, aby był odpowiedzialny. Dyskutują na temat „Co to znaczy być człowiekiem odpowiedzialnym?”.

Cele lekcji:

- dostarczenie uczniom wiedzy na temat różnych znaczeń pojęcia „odpowiedzialność”,
- uświadomienie uczniom, jakiego typu zachowanie można ocenić jako odpowiedzialne,
- kształtowanie umiejętności formułowania argumentów i dyskusowania.

Słowa kluczowe:

- odpowiedzialność,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- porozumiewanie się w języku ojczystym.

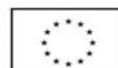

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Formy, metody i techniki:

- praca w zespołach,
- rozmowa,
- praca z tekstem,
- dyskusja punktowana.

Oczekiwane rezultaty

Po zajęciach uczeń:

- wyjaśnia, jak można rozumieć odpowiedzialność i kogo można nazwać odpowiedzialnym człowiekiem,
- podaje przykłady zachowań wskazujących na brak odpowiedzialności,
- przedstawia argumenty, przemawiające za ponoszeniem odpowiedzialności za siebie i innych oraz za swoje zachowanie.

Do prowadzenia zajęć niezbędne będą:

- kserokopie materiałów pomocniczych,
- „Słownik języka polskiego”, red. prof. dr M. Szymczak, PWN, Warszawa,
- komputer z dostępem do Internetu lub wgranym videoclipem z piosenką,
- stoliki ustawione w taki sposób, aby była możliwa praca w grupach 4–6-osobowych, a następnie ustawione w kręgu, umożliwiającym dyskusję z obserwatorami.

W celu przygotowania się do poprowadzenia zajęć należy:

- zapoznać się z materiałami pomocniczymi do lekcji,
- wyposażyć się w „Słownik języka polskiego”,
- odszukać w Internecie video clip z piosenką zespołu „Sami”
- zapoznać się z opisem techniki dyskusji punktowanej,
- przygotować kserokopie materiałów dla uczniów.

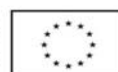

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

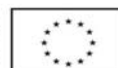
Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

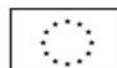

Proponowany przebieg zajęć

1. Rozpocznij lekcję od odtworzenia teledysku, który można znaleźć w Internecie pod adresem: <http://www.clipy24.com/teledysk/sami-lato-2010/>. Słowa tej nadal popularnej piosenki znajdziesz w Materiale pomocniczym 1. Zapytaj uczniów, w jaki sposób można rozumieć słowo „odpowiedzialność”, które pada w piosence. Podmiot liryczny mówi: „narzucacie prawa mi”, „jak na smyczy czuję się” – do kogo się zwraca i o co mu chodzi? O jakiej odpowiedzialności tutaj mowa – kto ma być odpowiedzialny – za co i wobec kogo? Wywołaj krótką dyskusję wśród uczniów.
2. Przeczytaj teraz głośno lub poleć, aby któryś z uczniów odczytał definicję terminu: odpowiedzialność ze „Słownika języka polskiego”: „Odpowiedzialność – konieczność, obowiązek moralny lub prawny odpowiadania za swoje czyny i ponoszenia za nie konsekwencji; odpowiadanie przed kimś, wobec kogoś, za kogoś lub za coś”. Możecie też przeczytać definicję terminu: odpowiedzialny. Słownik wymienia odpowiedzialność indywidualną i zbiorową, prawną, cywilną, karną, moralną. Czy można dodać jeszcze jakiś inny rodzaj odpowiedzialności? Przed kim odpowiedzialny jest np. radny, poseł, burmistrz, premier, prezydent, minister? Jaki wobec tego jest jeszcze rodzaj odpowiedzialności? (odpowiedzialność polityczna). Jak nazwiemy odpowiedzialność na przykład: lekarza wobec pacjenta, urzędnika wobec petenta, sprzedawcy wobec klienta, nauczyciela wobec ucznia? W przypadku każdej osoby pracującej można mówić o odpowiedzialności zawodowej, czyli profesjonalnej. A zatem, co jest bardzo ważne do zapamiętania, **istnieje wiele rodzajów odpowiedzialności**. Dlatego nie można jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie: Czym jest odpowiedzialność? Zależy to bowiem od rodzaju odpowiedzialności, o jakiej chcemy rozmawiać. Definicja, jaką podaje słownik, jest bardzo uproszczona. W czasie lekcji postarajcie się porozmawiać o osobistej odpowiedzialności człowieka wobec drugiego człowieka i wobec siebie samego.
3. Poproś uczniów, aby opowiedzieli o sytuacjach, które wymagały od nich odpowiedzialności. Jak sobie z tym poradzili? Czy było to łatwe? Co sprawiało trudność? Jak czuli się później? Jak oceniali ich zachowanie inni? Posumuj wypowiedzi uczniów.

4. Powiedz teraz, że poczucie odpowiedzialności najczęściej wpaja się nam od dziecka w postaci pouczeń, moralizowania, nieraz za niefrasobliwość dziecko otrzymuje karę. Dorośli obarczają dzieci różnymi obowiązkami, mają w stosunku do nich rozmaite wymagania. Zapytaj: Czy to dobrze, czy źle? A co się dzieje, kiedy dziecko nie umie, czy też nie może sprostać wymaganiom dorosłych? Co wówczas dziecko może zrobić? Kiedy zatem można czynić kogoś odpowiedzialnym? W jaki sposób dobrze jest uczyć odpowiedzialności? Porozmawiaj z uczniami o tym.
5. Chociaż nikt specjalnie nie lubi robić tego, co musi – większość ludzi woli robić to, co sama chce – jedni dostosowują się do poleceń innych, wypełniają sumiennie zadania, jakimi zostają obarczeni, innych nawet nikt nie musi prosić, bo sami dbają o to, co trzeba zrobić, a jeszcze inni lekceważą sobie wszystko, zapominają, nie zauważają. Zapytaj uczniów, co się dzieje wówczas, kiedy ktoś nie wypełnia zadań, do których wykonania się zobowiązał. Rozdaj wszystkim uczniom Materiał pomocniczy 2 i poproś, aby ocenili opisane tam przykłady zachowań.
6. Kontynuuj rozważania: – Jeśli nie chcemy być społecznie izolowani i zależy nam, by żyć w zgodzie z innymi, to warto podejmować odpowiedzialne decyzje, które będą uwzględniały nie tylko nasz własny, ale także cudzy, interes, a przynajmniej warto postępować tak, aby realizacja własnych celów nie odbywała się cudzym kosztem. Przejawem odpowiedzialności jest podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów, które nie będą oznaczać jedynie trudu i wyrzeczenia, spełnienia obowiązku, ale także dostarczą poczucia wewnętrznej harmonii, radości życia i poczucia jego sensu. Odpowiedzialność nie oznacza ciągłego poświęcania się, ale jest dokonywaniem mądrych wyborów. Kiedy mówimy o odpowiedzialności, powinniśmy także pamiętać, że możemy obarczać odpowiedzialnością tylko tego, kto wie, co czyni i przy tym wie, dlaczego. Ważne też, aby pamiętać, że ten jest odpowiedzialny, kto jest w pełni wolny i nie czyni czegoś pod przymusem. Mamy wiele przykładów z historii, że kiedy wokół panuje terror, nie zawsze bunt jest najlepszym wyjściem. Należy też mieć świadomość, że nie zawsze (a najczęściej tak właśnie się dzieje) mamy pełną wiedzę na temat tego, co może się stać.

7. Spróbujcie określić granice czyjejś odpowiedzialności za jego czyny. Kiedy można obarczać kogoś odpowiedzialnością? Kiedy rozliczać z odpowiedzialności? Rozdaj Materiał pomocniczy 3 i powiedz, że mądre spostrzeżenia prof. Barbary Skargi powinny pomóc w odpowiedzi na te pytania.
8. Podziel uczniów na czteroosobowe zespoły i poproś, aby porozmawiali o odpowiedzialności, próbując sformułować odpowiedzi na pytania z Materiału pomocniczego 4.
9. Następnie zaproś po dwie osoby z zespołu do wzięcia udziału w dyskusji punktowanej na temat „Co to znaczy być człowiekiem odpowiedzialnym?”. Dwie pozostałe osoby z każdego zespołu będą pełnić funkcję obserwatorów. Wręcz każdemu Arkusz oceny dyskusji punktowanej (Materiał pomocniczy 5). Krótko omów zasady, na jakich opierać się będzie dyskusja. Rozsuńcie stoliki tak, aby możliwe było ustawienie krzeseł w kręgu na środku sali. Wyznacz na dyskusję 15 minut. Korzystając z Arkuszy oceny i spostrzeżeń obserwatorów oceń wspólnie z uczniami zaangażowanie dyskutantów. Podsumuj dyskusję, stwierdzając, że zagadnienie odpowiedzialności jest bardzo złożone i można o niej rozmawiać długo, biorąc pod uwagę wiele aspektów.
10. Podziękuj uczniom za udział w zajęciach. Jako pracę domową poproś, aby uczniowie napisali esej na temat „Dlaczego warto być odpowiedzialnym? W jaki sposób można być odpowiedzialnym, kiedy jest się nastolatkiem?”

Materiały pomocnicze

Materiał pomocniczy 1. „Sami”, lato 2000

Materiał pomocniczy 2. Jak ocenić takie zachowanie?

Materiał pomocniczy 3. O odpowiedzialności

Materiał pomocniczy 4. Co to znaczy być odpowiedzialnym człowiekiem?

Materiał pomocniczy 5. Arkusz oceny dyskusji punktowanej

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

